ПРОБЛЕМА СТОРІТЕЛІНГУ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН СЕРЕДНЬОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

М'ялковська І.І., Міщук Н.Й.

У зв'язку з реформуванням середньої освіти, учитель із транслятора і джерела знань має стати наставником і помічником учня у виборі ним власної освітньої траєкторії, допомогти йому виявити і розвинути свої таланти і здібності, визначитися із майбутнім життєвим шляхом. Тому використання нових інструментів навчання, вміле їх застосування є нагальною потребою кожного вчителя. Одним з таких є сучасний словесний метод навчання – сторітелінг, перевагами якого є універсальність й інтерактивність.

Метод сторітелінгу синтезує здобутки кількох галузей науки – соціології, журналістики, медіа, реклами та PR-комунікацій, культурології, мовознавства, психології, педагогіки, лінгводидактики, театрознавства та інших.

Витоки сторітелінгу вбачаємо ще в ораторських практиках античності та жанрі середньовічної латинської літератури "Exempla", що були повчальними історіями, притчами та прикладами з життя, які використовувалися у проповідях та міркуваннях як метод посилення емоційно-мотивуючого впливу на аудиторію та створення ефекту особистої залученості. Примітно, що сторітелінг пов'язують саме з усною комунікацією, народною культурою розповідачів (наприклад, кобзарством, рапсодами, менестрелями тощо). Але з "наступом" інформаційної епохи усна комунікація зазнає значних змін, а сторітелінг широко застосовується у сучасних медіа (наприклад, трансмедіа сторітелінг), зокрема в індустрії комп'ютерних ігор. В межах останніх сторітелінг набуває ознаки інтерактивності, адже надає користувачу можливість самому конструювати історію, а отже втілює педагогічний принцип "Active learnin" (навчання в дії).

Українська дослідниця С. І. Ковпік на багатому фактичному матеріалі доводить, що сторітелінг має неабиякі перлокутивні функції, здатні змінити не тільки психоемоційний стан адресата, а і його свідомість та поведінку. Саме з позиції суб'єкта впливу перлокуція є важливим елементом промови, який варто враховувати у стратегіях спічрайтингу. За допомогою технології різних видів історій та їх транслювання розширюються «психофізіологічні

можливості промови: розповіді з життя значно легше сприймаються, вони цікавіші, ніж логічні аргументи й сухі міркування, тому здатні викликати в слухачів довіру й мотивувати їх до певних дій, створювати ефект очікування інформації про унікальний досвід, який легко асоціюється з особистим» [3].

У педагогіці метод сторітелінгу відомий ще з 90-х років XX ст. Показовими роботами є закордонні праці S. C. Bryant "How to Tell Stories to Children: And Some Stories to Tell" [2], K. Egan "Teaching as storytelling", M. Rossiter "Narrative and Stories in Adult Teaching and Learning" [5].

В Україні дослідженням методу сторітелінгу почали займатися нещодавно і на сьогодні він вважається інноваційним в освіті. У дошкільній освіті сторітелінг вивчали А. Карнаухова, К. Крутій, Л. Зданевич; використання сторітелінгу в професійній підготовці майбутніх педагогів – С. Паламар, М. Науменко, Т. Черненко; у сучасній медіаіндустрії – Н. Лашук; створення мультимедійних платформ – Т. Лугова.

У галузі освіти сторітелінг є чудовим приводом для мотивації здобувачів освіти добре вчитися, щоб досягти успіху, збагатити власний рецептами виходу з найскладніших ситуацій, розв'язання непростих проблем, запобігання повторень чиїхось помилок. Основним завданням сторітелінгу є збагачення духовного світу особистості й стимулювання уяви. Науковці (S. Bryant та ін.) вважають, що за допомогою методу можна досягти важливих результатів: 1) пожвавити освітній простір, зняти напругу, створити невимушену атмосферу; 2) встановити тісніший контакт між учителем і учнями, привернути й утримати їх увагу [2].

Дискусійною є назва методу. Науковці, до чийого кола інтересів сторітелінг увійшов нещодавно, не знайшли адекватного аналога і пропонують зберегти іншомовний термін на позначення нового для нас явища. Вони наводять такі аргументи. 1. Термін прийшов до нас одночасно з поняттям (як, наприклад, футбол), тому немає потреби вигадувати для нього іншу назву (приміром, розказування історій). 2. Поняття сторітелінг ширше й багатовимірніше, ніж згадуване оповідання про випадок із життя, яке не розглядається в комерційному аспекті. На думку Н. Бондаренко, «розказування історій – цілком прийнятна тимчасова терміносполука з перспективою вдосконалення». Оскільки ідеться про науковий стиль, компромісним варіантом, на думку вченої, може бути використання терміна мовою оригіналу – storytelling, а не написання

його кирилицею (сторітеллінг) як з одним, так і з двома л, до чого вдається більшість науковців [1].

У нашому трактуванні, що збігається з визначеннями інших науковців, сторітелінг – це мистецтво транслювати реальні історії засобами метафор, казок, оповідей, коміксів, аніме у процесі навчання природничих дисциплін в середній загальноосвітній школі. Основними функціями сторітелінгу є: *спонукальна*, яку ще називають мотиваційною (надихає на новий проєкт, ініціативу); *об'єднувальна* (слугує інструментом розвитку дружніх стосунків, колективної культури, спільної ідентичності); *комунікаційна* (підвищує ефективність спілкування); *впливу* (урізноманітнює мотивацію, зміцнює авторитет лідера, формує суспільно корисні переконання); *практична*, яку ще називають утилітарною (спрощує доведення завдання чи проєкту).

Для того, щоб урізноманітнити сторітелінг в освітньому процесі, С. Паламар та М. Науменко [4] визначені сучасні цифрові інструменти: Storyjumper (https://www.storyjumper.com/); Ourboox (https://www.ourboox.com/); Piktochart (https://piktochart.com/); Twine (https://twinery.org/); Wix.com (https://wix.com/); Canva (https://www.canva.com/); Pixton (https://www.pixton.com/). Ці інструменти є мультифункціональними, а їхнє використання не має обмеження на сферу застосування. Перевагою цих інструментів є умовна безкоштовність.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Н. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. Молодь і ринок. № 7 (174). 2019. Режим доступу: http://surl.li/dxdpj.
2. Bryant S. C. How to Tell Stories to Children: And Some Stories to Tell. 1985. 265 p. Режим доступу: http://surl.li/dxfhs
3. Ковпік С. І. Сторітелінг та його специфічні перлокуції в різних типах промов. Вчені записки Таврійського нац. університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Харків, 2021. Т. 32 (71), № 4, Ч. 3. С. 268–272. Режим доступу: http://surl.li/dzwfa
4. Паламар С., Науменко М. Сторітелінг у професійній підготовці майбутніх педагогів: сучасні інструменти. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2019. № 7. С. 48–55. Режим доступу: https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/
5. Холл К. Сторітелінг, який не залишає байдужим; пер. з англ. О. Олійник. К.: Yakaboo Publishing, 2020. 240 с.